

TÜRKİYE'DE FAİZSİZ FİNANS MUHASEBE STANDARTLARI KAPSAMINDA HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Burcu TEMEL¹

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de 1985 yılından beri faaliyet göstermeye başlayan faizsiz finans kuruluşlarına uygun muhasebe ve finansal raporlama çerçevesindeki eksikleri gidermek amacıyla yapılan çalışmaları KGK tarafından yayınlanan ve yayınlanmaya devam eden standartları lisansüstü bazda incelemektir. Bu amaçla Kamu Gözetimi Muhasebe Ve Denetim Standartları Kurumu KGK tarafından faizsiz finans sektörü için, İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI) tarafından yayınlanan standartları esas alarak 21.05.2019 yılında Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS) yayımlanmıştır. Uygulama yılı 2020 olarak belirlenmiştir. Yakın bir tarihte uygulama alanı bulan FFMS KFMS ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmaları bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Tezler bibliyometrik yöntemi kullanılarak analiz edilip incelenen konunun mevcut durumuna ilişkin saptamalar yapılmıştır. Yayınlanan ilk tez yüksek lisans düzeyinde 2015 yılında yayınlanmıştır. İlk doktora tezi 2019 yılında tamamlanmıştır. Kadın tez yazarlarının daha fazla olduğu ve Doç. Dr. ve Dr. Öğretim üyesi tarafından daha fazla tez çalışmasının yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Süleyman Demirel, Munzur ve İstanbul üniversitelerinde en fazla tez çalışması yapıldığı ve yazılan tezlerin yarısını da araştırma yöntemi olarak vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları yapıldığı belirlenmiştir. Sosyal bilimler enstitüsü ve işletme anabilim dallarında en fazla tez çalışmalarının yapıldığı belirlenmiştir. Araştırılan tezlerde anahtar kelime olarak FFMS ilk sırada yer alırken, katılım bankacılığı, İslami muhasebe, murabaha ve AAOIFI anahtar kelimeleri en sık kullanılan kelimeler olduğu belirlenmiştir. Tez sayfa sayısı en az 79 sayfa yüksek lisans tezi ve en fazla 383 sayfa doktora tezi olduğu belirlenmiştir. Doktora tezleri FFMS'na farklı bir bakış açısı ile araştırdıkları, yüksek lisans tezleri muhasebe standartları ile uygulanabilirliği ve bankacılık sektörü üzerine araştırma yaptıkları tespit edilmiştir. Tezlerin araştırma yaptıkları sektörler içerisinde ilk sırada bankacılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Faizsiz Finans Muhasebe Standartları(FFMS), Katılım Finans Muhasebe Standartları(KFMS), Bibliyometrik Analiz, Lisansüstü Tezler

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESIS PREPARED WITHIN THE SCOPE OF INTEREST-FREE FINANCE ACCOUNTING STANDARDS IN TURKEY

Abstract

The aim of this study is to examine the standards published and continuing to be published by the KGK on a postgraduate basis, in order to eliminate the deficiencies in the appropriate accounting and financial reporting framework for interest-free financial institutions that have started to operate in Turkey since 1985. For this purpose, Interest-Free Finance Accounting Standards (FFMS) were published by the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority KGK for the interest-free finance sector on 21.05.2019, based on the standards published by the Islamic Financial Institutions Accounting and Auditing Institution (AAOIFI). The implementation year has been

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Besni Ali Erdemoğlu Meslek Yüksek Okulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Adıyaman, Türkiye ORCID ID: 0000-0002-2857-4335

determined as 2020. Postgraduate thesis studies on FFMS and KFMS, which have been used recently, constitute the purpose of this study. Theses were analyzed using the bibliometric method and determinations were made regarding the current status of the subject examined. The first published thesis was published at the master's level in 2015. The first doctoral thesis was completed in 2019. There are more female thesis writers and Assoc. Dr. and Dr. It was concluded that more thesis studies were carried out by the faculty member. It was determined that the most thesis studies were carried out in Süleyman Demirel, Munzur and Istanbul universities and half of the written theses were made with case/case study/sample accounting records as the research method. It has been determined that the most theses studies are carried out in the social sciences institute and business administration departments. While FFMS ranked first as the keyword in the researched theses, participation banking, Islamic accounting, Murabaha and AAOIFI keywords were determined to be the most frequently used words. It has been determined that the thesis page count is at least 79 pages for a master's thesis and a maximum of 383 pages for a doctoral thesis. It has been determined that their doctoral theses researched FFMS from a different perspective, and their master's theses researched accounting standards and their applicability and the banking sector. It was determined that banking was in the first place among the sectors in which the theses researched.

Keywords: Interest- Free Finance Accounting Standards (IFCS), Participation Finance Accounting Standards (PFCS), Bibliometric Analysis, Postgraduate Theses

1.GİRİŞ

Normalleşme, uluslararasılaşma, uyum süreçleri günümüzün gerçeği haline geldi. Bu süreç bilginin önemini artırarak iş dünyasının atacağı adımlarda etkili olmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) göre raporlanması muhasebecilikte kaliteyi yükselttiği ve bilgilerin güvenilir olmasına katkı sağlamaktadır (Paşcu, 2012:33).

Küreselleşmenin etkisi ile birlikte işletmelerin çok uluslu olarak faaliyet ağı oluşturması finansal raporlama ve muhasebe uygulamalarında birlik sağlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Finansal raporlama ve muhasebe dilinde ortak yapının oluşturulması İslam hukuku çerçevesinde faizsiz finans kuruluşlarının muhasebe ve raporlama süreci için UFRS'lerin yeterli düzeyde karşılaşamaması sorununu ortaya çıkarmıştır(Özdemir ve diğerleri, 2019: 1152). Bu sorunun çözümü amacıyla İslami finans kuruluşları uluslararası düzeyde muhasebe ve finansal raporlama yapabilmesi amacıyla 1991 de merkezi Bahreyn'de bulunan İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Kuruluşu(Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions – AAOIFI) kurulmuştur.

AAOIFI kuruluşunun amacı, finans piyasasında finansal raporlamaya uygun standartların oluşturulması ve ilgili gruplara sunulmasını sağlamaktır. İslami finans uygulamalarını otuz yıllık süre içerisinde şeriat, muhasebe, denetim. Etik ve yönetim gibi alanlarda uluslararası uyumlaştırmak için standartlar oluşturarak yayımlanmıştır(AAOIFI, 2021).

Türkiye'de 1 Ocak 2020 tarih itibarıyla faizsiz finans kuruluşları için FFMS'ler uygulanmaya başlayacaktır. Bu çalışmanın amacı yakın bir tarihte KGK tarafından yayınlanan ve yayınlanmaya devam eden standartlar ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarını farklı açılardan incelemektir.

2. FAİZSİZ FİNANS MUHASEBE STANDARTLARI

Faiz kavramı Arapça "fevz" kelimesinden türemiştir. Kar, getiri, ürem, nema olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). İslam Ansiklopedisinde ise faiz "ödünç işlemlerinde ve alışverişte karşılığı bulunmayan hakiki veya hükmi fazlalık" şeklinde tanımlanmaktadır(İslam Ansiklopedisi,2024).

Faizsiz finans, mali faaliyetlerin şer'i hükümlere göre yapılması anlamına gelmektedir. Şeriat'ın ana kolları İslami finansal ilkelerin temelini oluşturmaktadır. Global finansal ilke ve uygulamalardan ayrı bir yapı olması, İslami finansal sistem için ayrı düzenlemelerin yapılmasını zorunluluk haline getirmektedir (Hassan vd, 2019: 3).

Faizsiz Finans Kuruluşlarının(FFK) Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve: Standart, Faizsiz Finans Kuruluşlarınca yapılan mali rapor ile muhasebesinin oluşturulmasına mensup ifadeleri kapsamakta olup bu kuramların yürütülmesindeki başlıca ilkelerini ölçer (KGK, 2024). Muhasebe ve de finansal raporlamada ortak bir çerçeve oluşturmak amacıyla rapor ve tablo kullanıcılarına işlemlerin şekil ve öz bakımından Fıkhî ilke ve de kurallarına uygunluğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca FFK ile işlem yapan birimler arasındaki ilişki, diğer geleneksel işletmelerle arasındaki ilişkiden farklıdır. Bu raporu kullanan kullanıcıların kendilerince ve yeterli düzeyde bilgi ihtiyaçları bulunmaktadır bu yüzden bu raporlarla aralarında işlem başlatılan işletmelerin işlem ve koşulların niteliğini yansıtmalıdır. Bilindiği üzere muhasebe finansal, yönetim, maliyet ve de genel muhasebe olmak üzere birden fazla alanı kapsamaktadır. Kavramsal çerçeve de bu düzlemde finansal muhasebe ve de raporlamanın belirli sınırlarını belirtmek, yapılacak işlemlerin şartlarını belirterek finansal tablolarda göstermek veya tablo dışı bırakmak gibi işlemlerde rehberlik özelliğini taşır. Böylece FFK olan güveni artırmaktadır (KGK, 2024)

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür incelendiğinde BOBİ FRS, KÜMİ FRS, TFRS, TMS, UFRS ile ilgili olarak yapılmış bibliyometrik çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmaların bazılarında tezlerin, bazılarında ise makalelerin, bildirilerin incelendiği görülmektedir. Fakat ülkemizde KGK'nin yakın bir tarihte standart olarak sunmaya başladığı FFMS ile ilgili çalışmalar incelendiğinde spesifik olarak lisansüstü çalışmaların incelenmesine rastlanılmadı. Yukarıda bahsi geçen standartlarla ilgili yapılan bazı çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Kaya ve Hatunoğlu (2023), Web of Science'da yer alan dergilerde muhasebe standartları konusunu R Studio programını kullanarak bibliyometrik analiz ile araştırmışlardır. Çalışmalarının sonucunda; en fazla yayının Amerika'da son 10 yıl içerisinde yazıldığını, makalelerin yıllık büyüme yüzdesinin 7,81 olduğunu ve en fazla atıf alan derginin Accounting Review olduğunu belirlemişlerdir.

Karcıoğlu ve Öztürk (2023), su muhasebesini bibliyometrik yöntemlerle araştırmışlardır. Çalışmalarının sonucunda; su muhasebesi ile ilgili en fazla Çin de çalışma yapıldığını, 2020 yılından sonra daha fazla çalışma yapıldığını belirlemişlerdir.

Temel (2023) yılında KÜMİ FRS'ye İlişkin lisansüstü Tez Çalışmalarını incelemiştir. Çalışmaların sonucunda yeni yayınlanan standartlar olması ve diğer standartlar ile bağlantı kurularak çalışmaların yapıldığını belirlemiştir.

Geçici ve Can (2022), bibliyometrik analiz yöntemi ile farklı başlıklar halinde yayımlanan tezleri incelemiştir. Muhasebe kalitesi konusunda 69 tezi araştırma kapsamına almışlardır. Çalışma sonucunda kar yönetimi konusunun en çok araştırılan konu olduğunu tespit etmişlerdir.

Yücel (2021), makaleleri bibliyometrik analiz kullanarak incelemiştir. Çalışma sonucunda muhasebe bilim dünyası dergisinde en fazla makale çalışmasının yayınlandığını ve mali tablo ve performans analizi konusunda çalışmaların daha fazla olduğu sonucuna ulaştıkları belirlenmiştir.

Gökçen vd. (2019), KÜMİ FRS, BOBİ FRS ve TMS/TFRS konuları hakkında karşılaştırma yapmıştır. Çalışma neticesinde standartlar konusunda ilerlemelerin olduğu belirlenmiştir.

Yeşil ve Akyüz (2018), ulusal tez merkezindeki tezleri bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Çalışma sonucunda Marmara üniversitesinde en çok tezin yazıldığı ve TMS 41standartının en fazla çalışılan konu olduğunu belirlenmiştir.

4. FAİZSİZ FİNANS MUHASEBE STANDARTLARI İLE İLGİLİ YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı yakın bir tarihte yayınlanmaya başlayan FFMS'ler ile ilgili olarak ulusal tez merkezinde yayınlanan tezlere ilişkin bir bakış açısı sunmak ve yapılacak çalışmalar için bir öngörü oluşturmaktır. Çalışmada FFMS konusunda yürütülen tez çalışmalarının türüne, yılına,

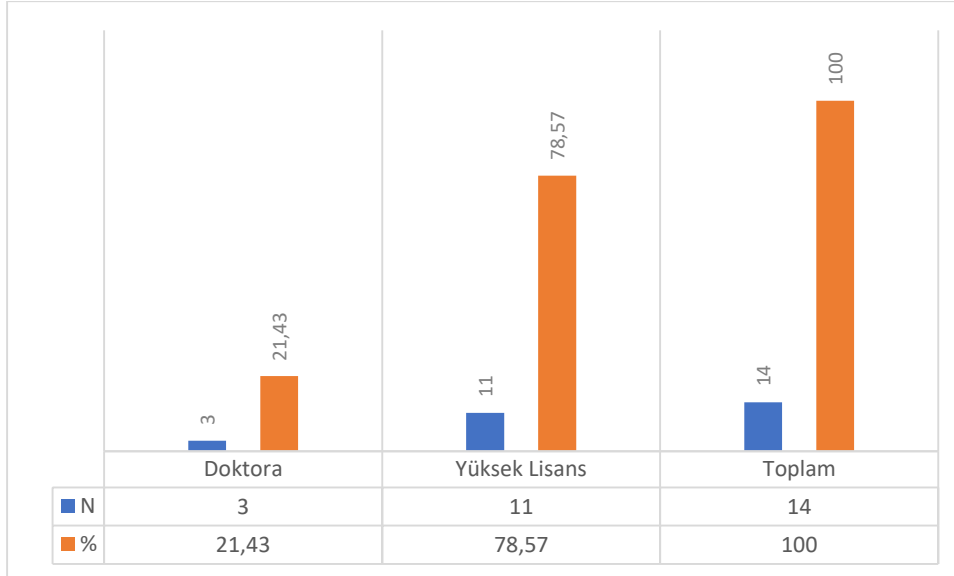
enstitüsüne, konusuna, amacına, yöntemine, sektörüne gibi konulara ilişkin ayrıntılı bilgiler sunmak hedeflenmiştir. Bu amaca yönelik olarak YÖK ulusal tez merkezinde FFMS ile ilgili kaç adet lisansüstü çalışma yapıldığı tespit edilmiş ve bibliyometrik analiz yapılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sadece YÖK kapsamındaki tezleri içermesi, çalışmanın kısıtlı bir alan ile çalışması sınırlarını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada yöntem olarak bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, akademik araştırmalarda belirli bir alan üzerinde bakış açısı sunan, atıf, yazar, anahtar kelime, gibi kelimelerde temel yönelimleri belirleyen bir araştırma formudur (Martínez-Lopez, Merigo, ValenzuelaFernandez, & Nicolas, 2018; Srisusilawati, Rusydiana, Sanrego & Tubastuvi 2021). Bibliyometrik terimi ilk kez 1969'da Pritchard tarafından kullanılmıştır (Hussain vd. 2011, s.1). Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların gelişim seyrinin incelenmesi için belirli bir alana ilişkin yapılan analiz tekniği olarak tanımlanabilmektedir (Karcıoğlu ve Tosunoğlu, 2022:60). Bu yöntem, alanının belirli olduğu araştırmaların zaman içerisindeki eğiliminin belirlenmesinde fayda sağlayan bir yöntemdir (Merigó ve Yang, 2017:71). Bu yöntem, incelenen alandaki evrimsel süreçlerin takip edilmesi, alanın alacağı yolun izlenmesi ve daha detaylı incelemeler ile farklılıkların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Mukherjee vd., 2022: 105).

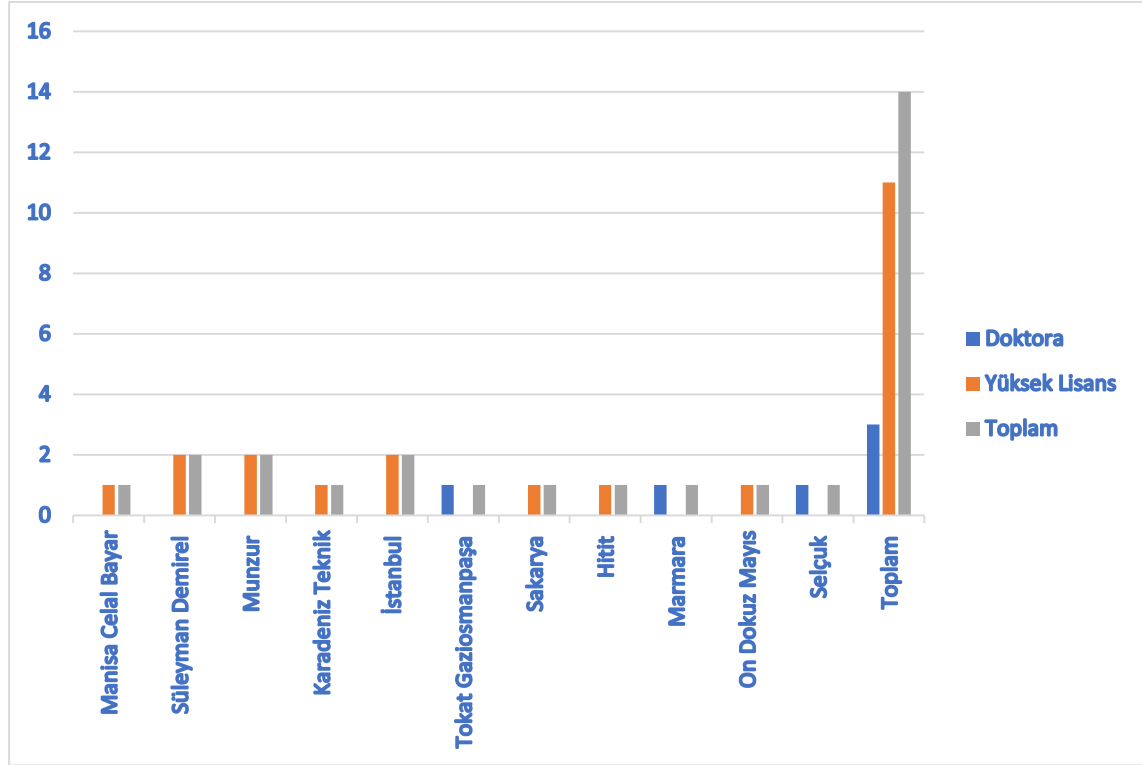
Bibliyometri ile araştırmalar bilim dalı, kurum, konu bazında incelenerek bir tespit yapılmaktadır (Şakar Denктаş ve Cerit, 2013: 38). Bu yöntem ile birlikte çalışmalardaki mevcut durum ve boşluklar hakkında bilgi ortaya konulmaktadır.

Araştırma kapsamında YÖK Ulusal Tez Merkezinde yapılan taramada faizsiz finansal muhasebe standartları alanı için kullanılan anahtar kelimeler şunlardır: Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS), Katılım Finans Muhasebe Standartları (KFMS). Bu anahtar kelimeler hem tez başlıklarında hem tez özetlerinin de dahil olduğu tümü seçeneği ve detaylı arama ile aranmıştır. Bulunan tezler tek tek incelenerek araştırma kapsamının faizsiz finans muhasebe standartları ile ilişkili olup olmadığı incelenmiş ve bu şekilde elemeye tabi tutulmuştur. Neticede, FFMS ile ilgili, yayın aralığı 2015-2023 olan, 11 yüksek lisans ve 3 doktora tez çalışması ile toplam 14 tez tespit edilmiştir.

Grafik 1: Tez türüne göre dağılımı

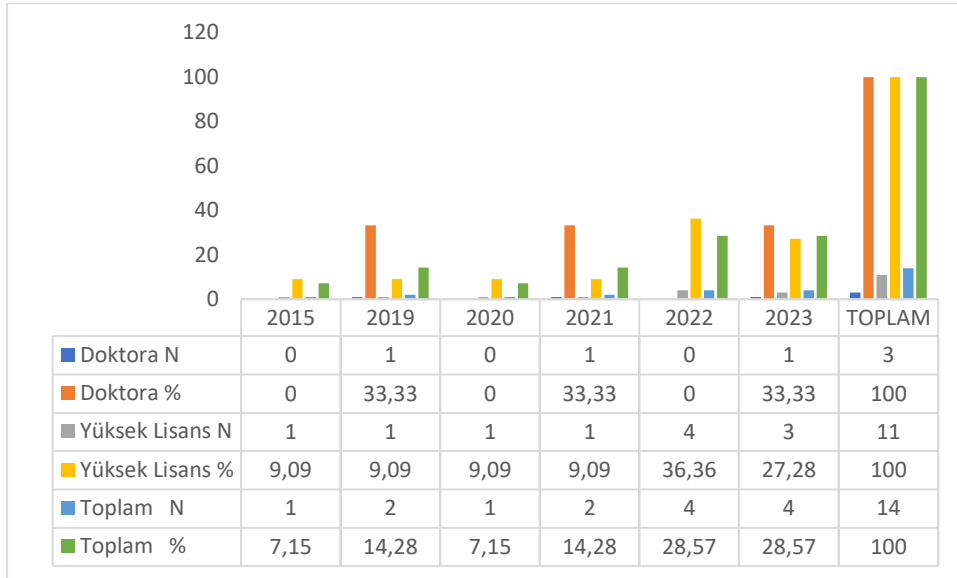

Araştırmaya konu olan lisansüstü tezlerin 3 adeti doktora, 11 adeti yüksek lisans olmak üzere 14 adet tez çalışmasını kapsamaktadır. FFMS'ler ile ilgili yazılan tezlerin %78,57'si yüksek lisans, %21,43'ü doktora tezi olarak tamamlandığı belirlenmiştir.

Grafik 2. Üniversitelere göre lisansüstü tez dağılımı

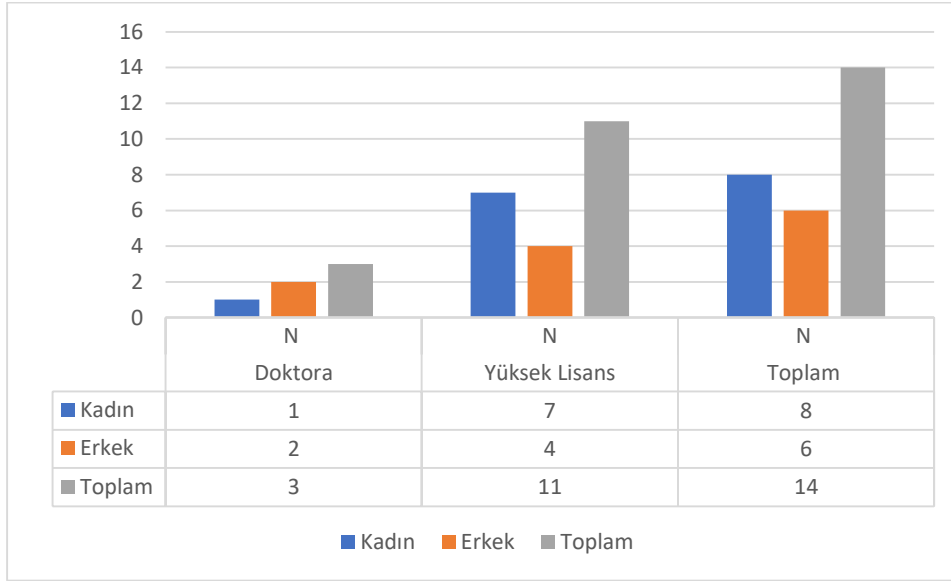
Araştırmaya konu olan 14 tez çalışması 11 farklı üniversitede tamamlanmıştır. Yazılan 3 doktora tezinin her biri farklı üniversitelerde tamamlanmıştır. Doktora tezleri Tokat Gaziosmanpaşa, Marmara ve Selçuk üniversitelerinde yazılmıştır ve bu üniversitelerde yüksek lisans çalışmasının henüz yapılmadığı tespit edilmiştir. 11 adet yüksek lisans tezi 8 farklı üniversitede tamamlanmıştır. İkişer adet yüksek lisans tezi yazılan üniversiteler, Süleyman Demirel, Munzur ve İstanbul üniversiteleri olduğu belirlenmiştir.

Grafik 3: Senelere göre dağılım

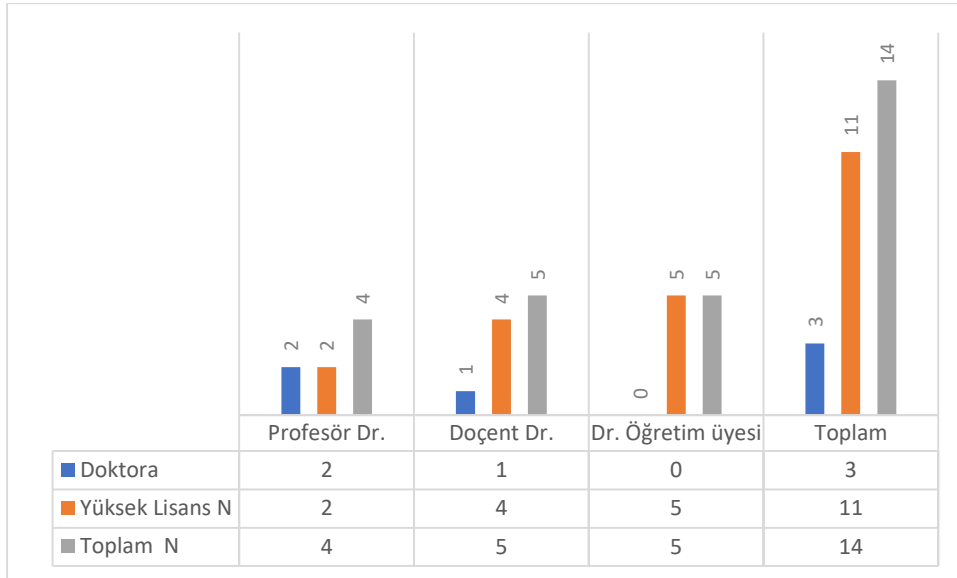
FFMS konusunda ilk tez yüksek lisans tezi olarak 2015 yılında yayınlandığı belirlenmiştir. İlk doktora tezi 2019 yılında tamamlanmıştır. 2015-2023 yılları arasında 14 adet tez çalışmasının yapıldığı ve en fazla tezin 2022 yılında yayımlandığı belirlenmiştir. 2019,2021 ve 2023 yıllarında doktora tezleri ile birlikte yüksek lisans tez çalışmalarının da yapıldığı belirlenmiştir.

Grafik 4: Cinsiyete göre dağılım

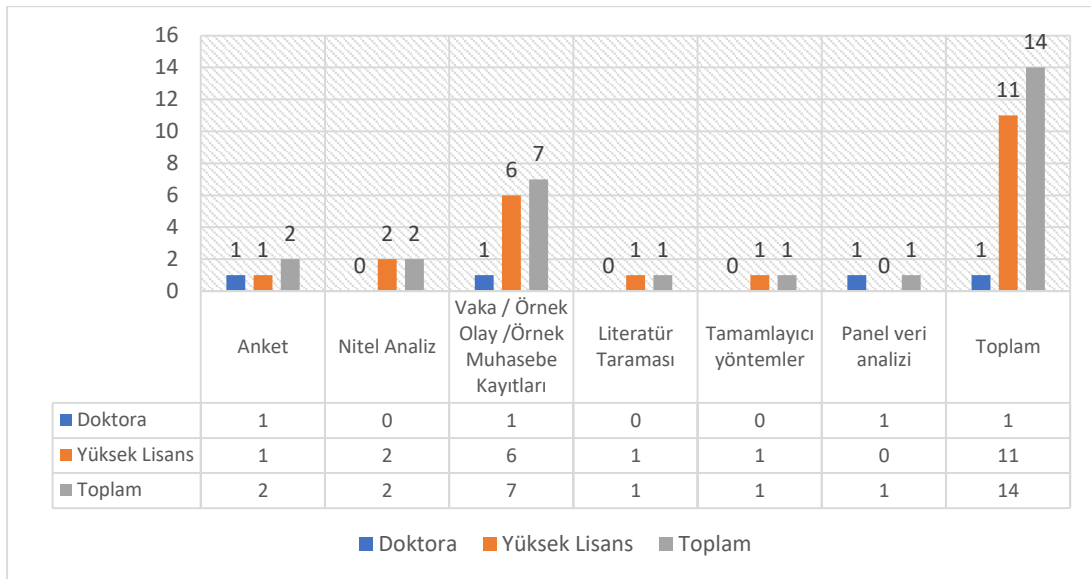
Araştırmaya konu olan doktora tezlerini %66,67'si erkek, %33,33'ü kadın yazarlar tarafından yazılmıştır. Yüksek lisans tezlerini %63,64'ü kadın, %36,36'sını erkek yazarlar tarafından yazılmıştır. Yazılan toplam 14 tezi yarısından fazlasının kadın yazarlar tarafından yazıldığı belirlenmiştir.

Grafik 5: Tez Danışmanının Akademik Unvanına Göre Tez Dağılımı

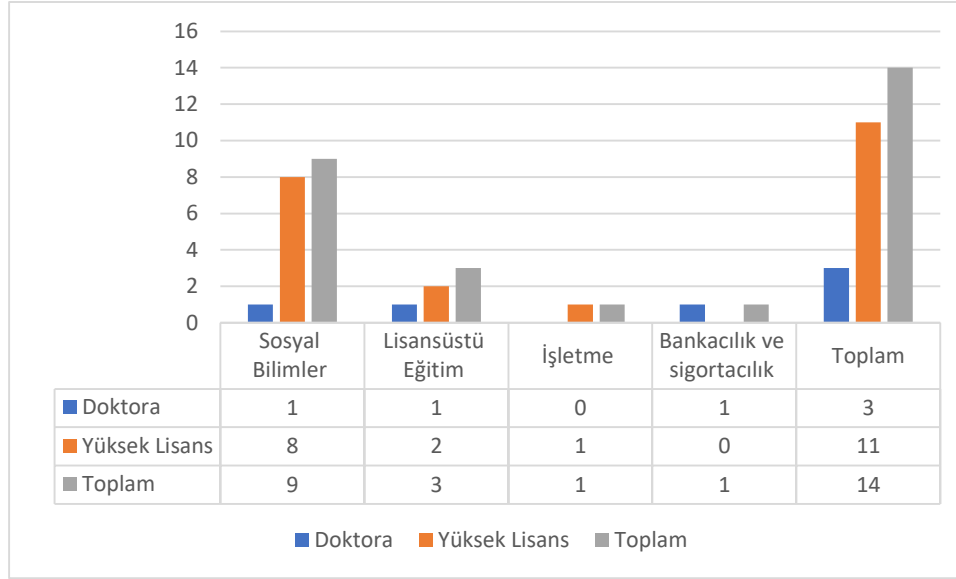
Araştırmaya konu olan doktora tezlerini yöneten danışmanların %66,67'si Profesör Dr., %33,33'ü Doçent Dr. unvanına sahiptir. Yüksek lisans tezlerinin %45,45'i Dr. Öğretim üyesi, %36,37'si doçent Dr. Ve %18,18'i Profesör Dr. Unvanına sahip akademisyenler tarafından yürütülmüştür. Genel toplamda %35,71'i Doçent Dr. ve Dr. Öğretim üyesi ile, %28i58'i Profesör Dr. ile yürütüldüğü belirlenmiştir.

Grafik 6: Araştırma Yöntemi Dağılımı

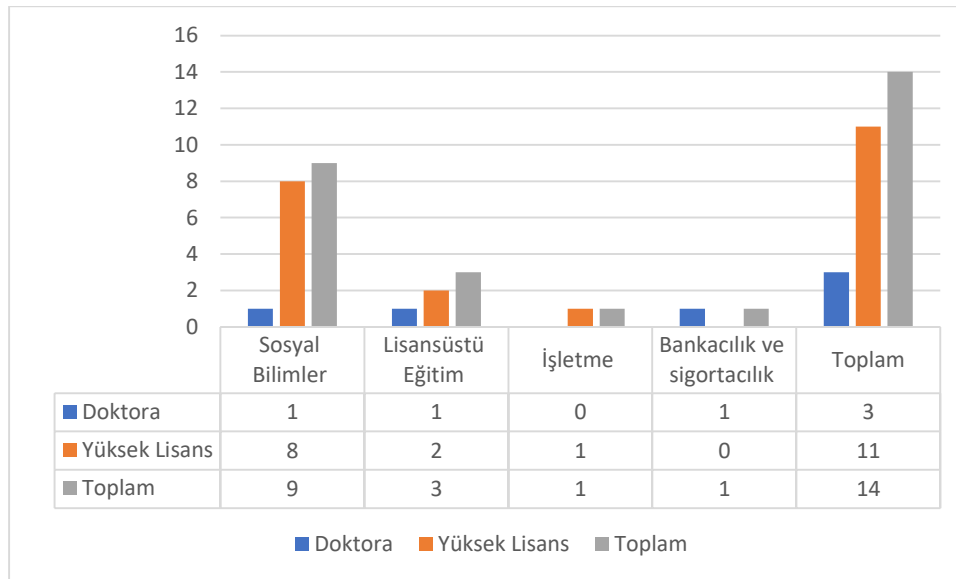
Yazılan doktora tezleri anket, vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları ve panel veri analizi olmak üzere her biri farklı bir yöntem kullandığı belirlenmiştir. Yüksek lisans tezleri %,54'55'i (6 adet tez) vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları, %18,18' i nitel analiz ve %9,09'u anket, literatür taraması ve tamamlayıcı yöntemleri kullandığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmaların yarısı vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları yöntemlerini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Grafik 7: Yazılan Tezlerin Enstitü Dağılımı

Araştırmaya dâhil olan doktora tezlerinin her biri farklı enstitülerde tamamlanmıştır. Sosyal bilimler, lisansüstü eğitim ve bankacılık ve sigortacılık enstitülerinde tamamlandığı belirlenmiştir. Yüksek lisans tezlerinin %64,29'u (8 adet tez) sosyal bilimler, %21,43'ü lisansüstü eğitim, %7,14'ü işletme ve bankacılık ve sigortacılık enstitülerinde tamamlanmıştır. Tezlerin yarısından fazlası sosyal bilimler enstitüsünde tamamlandığı belirlenmiştir.

Grafik 8: Anabilim Dalı Dağılımı

Araştırmaya dâhil olan doktora tezlerin %66,67'si işletme ve %33,33'ü bankacılık anabilim dallarında tamamlanmıştır. Yüksek lisans tezlerinin %63,64'ü işletme, %27,27'si bankacılık ve finans, %9,09'u muhasebe anabilim dallarında tamamlanmıştır. Toplamda yazılan tezlerin yarısından fazlası işletme anabilim dalında tamamlandığı belirlenmiştir.

Tablo 1. 2019-2022 Yılları arasında yapılmış olan FFMS kavramının yer aldığı tez çalışmaları ile ilgili açıklayıcı bilgiler

Tez adı	Tez türü	Amacı	Araştırmanın Yapıldığı Sektör	Çalışmada Yer Alan Anahtar Kelimeler	Sayfa sayısı
Katılım Finans Ürünleri Ve Muhasebe Süreçleri: Katılım Bankaları Ve İşletmeler Açısından TMS/TFRS VE FFMS' Ye Göre Karşılaştırmalı Bir Analiz	Doğrudan	Katılım finans ürünlerini standartlarla açıklama	Kurgulanmış örneklerle uygulama	Katılım Finans, Katılım Finans Ürünleri, İslami Muhasebe, TMS, FFMS	83
Türkiye'de FFMS' nin Katılım Bankacılığı Yatırım Enstrümanları İle İlişkisi	Yüksek Lisans	Katılım bankaları ile FFMS arasındaki ilişki	Bankacılık	Katılım Bankacılığı, Faizsiz Finans Muhasebe Standartları, Faizsiz Finans	34
FFMS Ve Türk Bankacılık Sisteminde Uygulanabilirliği	Yüksek Lisans	FFMS' nin açıklanması ve bankacılık sektöründe uygulanabilirliği	Bankacılık	Murabah, Muşaraka, Mudaraba, Selem, İstisna, İcara	42
FFMS' nin Mali Müşavirler Üzerindeki Algısının Değerlendirilmesi TRB1 Bölgesine Yönelik Bir Araştırma	Yüksek Lisans	FMS ile UMS' nin karşılaştırmasını yaparak Mali Müşavirlerin bu standartlar hakkındaki bilgi düzeyi	Mali müşavirlik	Faizsiz Bankacılık, FFMS, UMS	9
FFMS Açısından Mali Tabloların Uyum Düzeyinin Araştırılması	Yüksek Lisans	Katılım bankalarının FFMS' na uyumu	Bankacılık	Faizsiz Finans Muhasebe Standartları (FFMS), Uluslararası Muhasebe ve	92

				Finansal Raporlama Standartları (UFRS/UMS), Mali Tablolar, Katılım Bankacılığı, İslam Hukuku, AAOIFI.	
Katılım Bankaları Açısından Murâbaha Finansmanı Yönteminin FFMS Kapsamında Muhasebeleştirilmesi	Yüksek Lisans	Murabaha finansman yönteminin uygulama esaslarını (FFMS) 28'e göre uygulama yapmak	Örnek uygulama	Murabaha, Katılım Bankacılığı, FFMS 28	4 8
Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Ve TFRS 16: Kiralamalar Standardının Borsa İstanbul Şirketlerinin Finansal Tablolarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma	Yüksek Lisans	Kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesini örneklerle açıklamak	BİST 100	Finansal Kiralama, Faaliyet Kiralaması, TFRS 16, BOBİ FRS 15, FFMS 8	18 1
İcare Sukukunun FFMS İle TMS(TFRS) Açısından Karşılaştırılması Ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneri	Yüksek Lisans	Sukuk standardının Türkiye'de uygulanabilirliği	Kaynak Kuruluş Ve Varlık Kiralama Şirketine	Sukuk, AAOIFI, TFRS 16, Finansal Kiralamalar, FFMS	60 2
Murabaha İşlemleri Ve Muhasebe Uygulamaları	Yüksek Lisans	Katılım bankalarının, murabaha işlemlerine muhasebe uygulaması	Bankacılık, örnek uygulama	Katılım Bankacılığı, Murabaha Standardı, Murabaha İşlemleri, Muhasebe Uygulamaları	30 1

Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Ve Raporlanması: Türkiye'deki Düzenlemelerin Karşılaştırılması	Yüksek Lisans	Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve raporlanması	Finansal Kiralama A.Ş.	Finansal Kiralama, kiralama, VUK, TFRS 16, BOBİ FRS 15, FFMS 32	83	1
İslami Muhasebe Standartlarının Tarihsel Gelişimi Ve Tek Düzen Hesap Planına Uygun Muhasebe Kayıt Önerileri	Yüksek Lisans	İslami Muhasebenin gelişimini tarihsel ve uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile uyumlu olacak şekilde çıkarılan Faizsiz Finans ve Bankacılık Denetim Standartlarının incelenmesi	Örnek muhasebe kayıtları	İslami muhasebe standartları, faizsiz finans, muhasebe	07	1
Faizsiz bankacılık fon kullandırma yöntemlerinin uluslararası muhasebe standartları kapsamında incelenmesi: bir alan çalışması	Doğrudan	İslami bankalara yönelik İslami muhasebe standartlarının Türkiye'de uygulanabilirliğini araştırma, değerlendirme	Katılım bankaları	İslami Bankalar ve Finansal Kurumlar, Katılım Bankaları, Uluslararası Muhasebe Standartları, İslami Muhasebe, İslami Finansal Raporlama, AAOIFI Muhasebe Standartları.	51	3
Comparison Of Islamic Financial Accounting With Conventional Financial Accounting	Yüksek Lisans	Konvansiyonel (geleneksel) finansal muhasebe ile İslami finansal muhasebeyi	Örnek uygulama	Konvansiyonel Finansal Muhasebe, İslami Finansal Muhasebe, Karşılaştırma.	9	9

		karşılaştırmaktadı			
İslâmi Muhasebe Standartlarını (AAOIFI) Uygulayan İslâmi Bankalarda Genel Sunum Ve Açıklama Standardı Uygulamalarının Finansal Performansa Etkisi: Irak Örneği	Doktora	Irak'ta faaliyet gösteren İslâmî bankaların Finansal Tablo hazırlarken İslâmî finans kurumlarında Genel Sunum ve Açıklama Standardının uygulanmasını ve Finansal Performansa etkisi	Bankacılık	Muhasebe, Performans, İslâmî Muhasebe, İslâmî Banka, Finansal Performans.	202

Araştırmaya konu olan tezler incelendiğinde çalışmaların ağırlıklı olarak bankacılık sektörü üzerine yapıldığı tespit edilmiştir. Doktora tezlerinin her biri FFMS'na farklı bir bakış açısı ile araştırma yolunu tercih ettiği belirlenmiştir. Yüksek lisans tezleri ağırlıklı olarak muhasebe standartları ile uygulanabilirliği ve bankacılık sektörü üzerine araştırma yaptıkları tespit edilmiştir. Anahtar kelime olarak FFMS en çok kullanılan anahtar kelime olmuştur. Bu anahtar kelimeyi katılım bankacılığı, İslami muhasebe, murabaha ve AAOIFI anahtar kelimeleri takip etmektedir. 79 ve 383 sayfa aralığında tezlerin yazıldığı belirlenmiştir. 383 sayfa yazılan tez doktora tezidir. 79 sayfa yazılan tez yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir. Tezlerin amacı bankacılık sektöründe uygulanabilirliği yanında muhasebe standartları ile karşılaştırma yapma ve Türkiye'de uygulanabilirliği amaçları arasında yer aldığı belirlenmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada YÖK veri tabanına kayıtlı 3 doktora ve 11 yüksek lisans tezi tek tek incelenmiştir. Yayınlanan tezlerin, yazar cinsiyetine, yıllarına, üniversitelerine, enstitülerine, anabilim dallarına, danışman unvanlarına, anahtar kelime sayısına, amaçlarına, araştırma yaptıkları sektörlere, tez adlarına, araştırma yöntemine göre belirli kriterler kullanılarak bibliyometrik analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında çıkarılan sonuç ve değerlendirmeler aşağıda sıralanmıştır:

- ✓ Bulgulara göre en fazla tezin yüksek lisans düzeyinde yazıldığı görülmüştür.
- ✓ Bulgulara göre ilk tez 2015 yılında yüksek lisans düzeyinde, 2019 yılında doktora düzeyinde yazıldığı görülmüştür.
- ✓ Yazarların cinsiyeti açısından bakıldığında toplama kadın yazarların daha fazla olduğu görülmektedir. %57,15'i kadın, %42,85'i erkek yazar olduğu ve oranın birbirine yakın olduğu görülmüştür. Bu konu hakkında bilimsel çalışma yapan yazarların arasında cinsiyet açısından farklılığın olmadığı söylenebilir.
- ✓ Danışman unvanlarına göre incelendiğine doktora tezlerinin Profesör Dr. ile yüksek lisans tezlerinin Dr. Öğretim Üyesi ile tamamlandığı belirlenmiştir. Yazılan tezlerin toplamında %35,71'i Doçent Dr. ve Dr. Öğretim üyesi ile tamamlandığı belirlenmiştir.
- ✓ FFMS ile ilgili tezler en fazla Süleyman Demirel, Munzur ve İstanbul üniversitelerinde yazılmıştır. Bu açıdan bakıldığında farklı üniversitelerde konuya yakınlık duyan akademisyenlerin olduğu söylenebilir.

- ✓ Bulgulara göre tezlerin sosyal bilimler enstitüsü ve işletme anabilim dalında ağırlıklı olarak tamamlandığı görülmüştür.
- ✓ Lisansüstü tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları olduğu görülmüştür. Doktora tezleri anket, vaka/örnek olay/ örnek muhasebe kayıtları ve panel veri analizi olmak üzere her biri farklı bir yöntem kullandığı belirlenmiştir. Her bir tez de farklı yöntemlerin kullanılması konuların farklı bakış açısı ile değerlendirilmesine katkı sağladığı söylenebilir.
- ✓ Sayfa sayısı açısından incelendiğinde tezlerin 79-383 sayfa aralığında yazıldığı belirlenmiştir. 79 sayfa ile yüksek lisans tezi en az sayfa sayısı olan tez iken, 383 sayfa ile en fazla sayfa sayısı olan tez doktora tezi olduğu görülmüştür. Doktora araştırmalarının daha kapsamlı olması böyle bir sonucun normal olduğunun göstergesi olduğu söylenebilir.
- ✓ Anahtar kelime sayısı açısından bakıldığında tezlerde en çok sırasıyla en az üç en fazla beş anahtar kelime kullanıldığı belirlenmiştir. En çok tekrar eden anahtar kelime “FFMS”dir. Bu anahtar kelimeyi katılım bankacılığı, İslami muhasebe, murabaha ve AAOIFI anahtar kelimeleri takip etmektedir. Bu anahtar kelimeler FFMS kavramının farklı boyutlarda ele alındığının göstermesi açısından son derece önem arz etmektedir.
- ✓ Araştırma yapılan sektörler bazında bankacılık sektörünün ilk sırayı aldığı belirlenmiştir.
- ✓ Tezlerin amacı bankacılık sektöründe uygulanabilirliği yanında muhasebe standartları ile karşılaştırma yapma ve Türkiye’de uygulanabilirliği amaçları arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Türkiye’de FFMS konusunda 14 tez yazılmıştır. Spesifik olarak FFMS, KFMS adını taşıyan ve konuyla ilişkilendirilebilecek tez sayısının yeterli olduğu söylemek azdır. Ancak 2020 yılı itibariyle yayınlanmaya başlayan standartlar olası sebebiyle konuyla ilgili daha fazla bilimsel çalışma yapılacağı öngörüsünde bulunulabilmektedir.

Bu makale FFMS konusunda çalışma yapacak araştırmacılara fikir verebilir. Bu çalışmanın sınırlı olması sebebiyle bildiri, makale, kitap gibi çalışmaların dahil edilerek gelecek çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6.KAYNAKÇA

AAOIFI <https://aaoifi.com/about-aaofii/06.04.2024>

Geçici, E. ve Can, A. V. (2022). Muhasebe Kalitesi Konusu Kapsamında Türkiye’de Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 15 (2), 213-245.

Gökçen G., Öztürk, E. ve Güleç Ö.F. (2019). KÜMİ FRS Seti Taslağı, BOBİ FRS Seti Ve Tam Set TMS/TFRS’nin Temel Konular Açısından Karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 413-430.

Hussain, A., Fatima, N., & Kumar, D. (2011). Bibliometric analysis of the'electronic library'journal (2000-2010). *Webology*, 8(1), 87.

İslam Ansiklopedisi <https://islamansiklopedisi.org.tr/faiz06.04.2024>

Karcıoğlu, R. & Öztürk, S. (2023). Sürdürülebilir Su Yönetimi Ve Muhasebesi: Bibliyometrik Yöntemlerle Bir Analiz, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 69, Mayıs, 45 – 66.

Karcıoğlu, R., & Tosunoğlu, B. (2022). Yeşil Muhasebe Araştırmalarının Bilim Haritalama Teknikleri İle Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe Bilim Dđnyası Dergisi*, 24(Modavıca Őzel Sayısı), 57-70.

Kaya,A. ve Hatunoğlu Z. (2023). Publications On Accounting Standards In Web Of Science Database: A Bibliometric Analysis, *Muhasebe Bilim Dđnyası Dergisi*,25(1),1-26.

KGK

[https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/FFMS/Finansal%20Raporlamaya%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Kavramsal%20%C3%87er%C3%A7eve%20\(Revize\).pdf](https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/FFMS/Finansal%20Raporlamaya%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Kavramsal%20%C3%87er%C3%A7eve%20(Revize).pdf)
06.04.2024

M.K. Hassan et al. (2019). A Survey on Islamic Finance and Accounting Standards. *Borsa Istanbul Review*, 1(19), Mohamed Ibrahim, S. H. (2007). IFRS vs AAOIFI: The clash of standards ss. 1-10). Munich Personal RePEc Archive (November) <http://doi.org/10.5897/JAERD12.088>

Martínez-Lopez, F.J., Merigo, J.M., Valenzuela-Fernandez, L. and Nicolas, C. (2018). Fifty years of the European Journal of Marketing: A bibliometric analysis, *European Journal of Marketing*, 52, 439-468.

Merigó, José M. ve Yang, Jian-Bo (2017), "Accounting Research: A Bibliometric Analysis: Accounting Research: A Bibliometric Analysis", *Australian Accounting Review*, 27(1), pp. 71

Mukherjee, D., Lim, W. M., Kumar, S. and Donthu, N. (2022). Guidelines For Advancing Theory And Practice Through Bibliometric Research, *Journal of Business Research*,148, 101-115

Özdemir, O., Demirdöđen, Y. & Oushar, Y. (2019). Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının Mali Tabloların Sunuluřuna Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 1151-1171.

Paşcu, A. (2012). The Adoption Of IFRS And Quality İn The Accounting Profession Theoretical Analysis İn The Case Of German Companies. *Journal of Economics and Business Research*, 18(2):33-43.

Srisusilawati, P., Rusydiana, A. S., Sanrego, Y. D., & Tubastuvi, N. (2021). Biblioshiny R Application On Islamic Microfinance Research. *Library Philosophy and Practice*, 2021(5096), 1-24.

TDK <https://sozluk.gov.tr/06.04.2024>

Temel, B. (2023). KÜMİ FRS'ye İlişkin Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities* ,10(33),47-56.

Yeşil, T. ve Akyüz, F. (2018). Muhasebe Alanındaki Ulusal Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe Bilim Dđnyası Dergisi*, 20, 440-472.

Yücel, S. (2021). Muhasebe Konularında 2015-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Yayınlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21(64), 95-122.